

פרוטרקורל 42

מיטיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
התקיימה ביום ד', ו' בגלול ת"ל"ב - 27.8.52 בטעה 08.45.

- הסתמטו:
- ט. אונא - היו"ר
  - ע. איכילוב
  - ה. אזניה
  - ע. אסף
  - י. בר-יהודה
  - ד. בר-רב-האי
  - ז. ורהפטיג
  - ע. מימון
  - י. ספירא
  - ב. שרון
  - ח. רובין
  - ר. ירי
  - א. תבורי

- בעדרו:
- ב. אבניאל
  - י. בדר
  - ד. בסטוני
  - א. דויטש
  - י. הררי
  - ת. טובי
  - י. כסה
  - ק. לוז
  - י. קליבנוב
  - מ. קטיס

- מוזמנים:
- ה. כהן - סר המספטים
  - ה' איזנברג - מנהל בתל-המספט
  - ה' קוקא - מנהל מסרד המספטים
  - ח. צדוק - המטבה ליועץ המספטי
  - א. ידין - המטבה ליועץ המספטי
  - ה' זילביגר - מסרד המספטים.

- סדר-היום:
1. סקירת סר המספטים (דיון).
  2. בניות בקטר לחוק האזרחות;
  3. ההצעה לטמוע סקירה על בתל-הדין הרבנייט.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ס. אונא:

1. הדיון על סקירת סר המספטים.

ח. רובין:
 הדבר הראשון שצריך להגיד בעקבות דברי סר המספטים הוא דבר החסת המספטים והוזלתם. זה אומר מספר מספיק של סופטים, הקלת הפרוצדורה בכיוון קונטיננטאלי וביקורת על מידת יעילותה של האדמיניסטרציה בגתל המספט.

אסר להוזלת מספטים, בדרך כלל אין לעורכי-הדין ענין רב לקבל מספט, כי אין הם טובלים מחוסר עבודה, והסכר שהם

27.3.52

הדיון על סקירתו של שר המשפטים

ח. רובין:

סקבלים מדברים מורלים משתלם הרבה יותר. אם עורר-דין עושה הוצה
הגדרתי, ויש לו לשט כן טופס טובין, זה משתלם לו הרבה יותר. הוצלת
המשפטים תאפשר לאנשים להגי את המשפטים, כי כשצריך לשלם הוצה כסף,
המשפחות המעשית לכן היה די קטנה. הפרוצדורה צריכה להיות כזאת
שכל אדם יוכל להגיש בעצמו מביעה לבית משפט השלו, וגם להופיע
ולתגובתו בעצמו. לא רק להלכה אלא גם למעשה צריכה להיות בבית המשפט
פרוצדורה שתאפשר זאת. דבר זה מקובל בצרפת שונות. הטענה צריכה
להיות החטה והוצלה, וזה חשוב. בעיקר לאיש הקטן. צריך לבדוק אם
אין לקבוע גם כללים לגבי הסכומים שעורך דין יכול לקבל, בטענות
של חוקים ותקנות.

אני חושב שהמסמטים של בתי-משפט
השלו במשפטים אזרחיים, אינו עומד בטוב פרופורציה וצריך להעלותו.

המיטה הקונטיננטאלית לפיה חוקי
הפרוצדורה הם חוקים ולא תקנות, נראית לי נכונה. אני תובע תיקונים
דחופים בפרוצדורה האזרחית, ואני מציע לא לעכב זאת עד אשר הכנסת
תחליט על כך. אני סוכן לעשות הפעם נסיון ולראות איך יתקן זאת
מסדר המשפטים.

הדעיון של הוצאת החוקים לנו בשפות
זרות הוא דעיון יפה מאוד, אבל בכל דבר יש מוקדם ומאוחר, וזה בין
הדברים המאוחרים ביותר. לפני שנדאג לכך שחוקי המדינה יהיו ידועים
לאנשים זרים, עלינו לאפשר לאזרחי המדינה לצעת אותם. סעיף 16 הידוע
לא נוצל עדין אף פעם. הייתי רוצה כבר לראות את ההתחלה של הדבר הזה,
ביחוד לגבי החוקים העותומניים.

מסדר המשפטים יטיב לעשות אם יטפל
בכלי העבודה של המשפטים, באוסף פסקי-דין ובהוצאות דומות. מסדר
המשפטים חייב לתת עידוד להוצאת ספרות משפטית, תוך הדגשה כי כל דבר
שאינו יוצא על-ידי מסדר המשפטים, אין לו תוכן מחייב.

דרוש מסדר לגבי פרקליטות המדינה. המוסד
החשוב הזה פועל בארץ מבלי שיהיה מבוטט על חוק. דרוש גם מסדר בי-שפטים
בין הפרקליטות ובין המשטרה. המחוקק חייב לקבוע מי שולט על הגשת
התביעות המשפיות. בארצות בהן קיים הפרדיגמא האנגלו-סכסי, לפיו יש
חובת האשמה בכל מקרה שחזר נמצא בידי השלטונות, בניגוד לשיטה
הקונטיננטאלית, אין לדבר הזה חשיבות כה גדולה. אבל אם ניתנת
אפשרות כזאת בידי השלטונות, צריך להיות איזה שיקול בענין זה. לא
יתכן למסדר זאת למטרה, וגם לא יתכן לראות את המטרה פמכטי-עזר
לפרקליטות המדינה וליועץ המשפטי בדרגה אחרונה. באותם הענינים הנוגעים
להכנת משפטים והגשתם, האחריות יכולה להיות רק בידי פרקליטות המדינה.
לדבר זה חשיבות כפולה בארץ שבה אין חובת האשמה על התביעה הכללית.
אנחנו יודעים כי תיקים בסגורים או שאינם נפתחים כלל, לא כתוך
שיקולים ענייניים - ואיננו מתכוונ בכך לשיקוליה ענייניים מוטעים, כי
יכולים להיות כאלה. המטרה בארץ כזאת צריכה להיות נחונה להוראות
פרקליטות המדינה.

ע. אסף:

תמונה בעיני הצעתו של שר המשפטים ביחס
לטתן סמכות לבתי-המשפט האדמיניסטרטיביים
לשקול ולפסוק לא רק אם היתה מצד השלטונות הכבזעים שרירות לב, כי אם
גם להיכנס לגופו של ענין ולפסוק אם השיקול היה נכון או בלתי נכון.
נראה לי שיש הנדל יסודי בין שופט לבין בית-משפט אדמיניסטרטיבי. השופט
אינו חייב - וזה יתרון - להיכנס לבעיות הביצוע. הוא מעל לזה. אם
ניתן לשופט סמכות להיכנס לבעיות הביצוע, זה אוסר שאנחנו נשווה אתו
לאדמיניסטרטור. נשאלת השאלה אם כאשר ממנים שופטים לוקחים בחשבון
את כושרם המקצועי בטח הדבור. לי נראה כי יש כאן גיטה מוטעית.
בית-המשפט אינו צריך להתערב בבעיות הביצוע. הסמכות לערעור במקרים אלה
היא לפקיד הגבוה יותר, ועד לשר, אך לא לבית-המשפט.

ועדת החוקה חוק השפיטה

27.8.52

הדיון על סקירתו של שר המשפטים

ר.ל.

ע. אסף:

התשלום לעדיות בקבע בזמנו לפי הסדר שהיה נתון למועל בלתי מקצועי, ואני מבין שהתשלום צריך להיות ביביטואלי. אבל היות התשלום הזה מבוזבז, אדם מופסיד למעשים כמה ימי עבודה, וזהו התשלום שהוא מקבל, הוא שמתמט מערות.

ע. איכילוב:

לו היינו מקבלים סקירה כזו שקיבלנו הפעם בכל שש חודשים, היה זה מסייע לנו ועושה את עבודתנו ליותר יעילה.

אני רוצה לאמר דברי ברכה לשר אייזנברג.

שהיכנסו לתפקידו.

איבני יודע מדוע לא שמענו כמה עליה על

היחס בין שר המשפטים או המשלה ובין המועצה המשפטית. שמענו בזמנו כמה דברים טן העתונות על שינוי היחס הסדיר שהיה עד לפני חצי שנה או שמונה חודשים. שמענו על אי-הבנה. האם נשתנה הדבר ומה הם היחסים כיום? אם איבני מועה קטור הדבר גם בסדר קביעת שופטי השלום. עד כמה שמעתי, המועצה המשפטית היתה מפליצה על שופטי שלום. (ד. בר-דג-האי: לא).

לא שמענו דבר ביחס לבתי-הדין

הרבניים. (ח. כהן: זה כמו בית-הדין הצבאי: אין זה שייך למסדר המשפטיים) מי כמונו יודע שאין זה לגברי כמו בתי-הדין הצבאיים. הבעיה מוכרת לי. אני חוזר ומעלה את פנייתי בכנסת להמערבות המשלה ושר המשפטים לא בזכויותיהם של בתי-הדין הדתיים אלא בסדרים שלהם. הובטח לנו שתבאנה הצעות בענין זה. אני יודע, למשל, שיש לחץ על אנשים לחתום על סדר הבדורים בהחרטה ונידוי, מצד בתי-הדין הדתיים. כלומר, אין זאת תמיד בחירה חפשית. הדברים האלה דאויים לתשומת לב.

בקשר עם התכנית של שר המשפטים

לקביעות בימי המשפט, איבני חושב שאפשר לסדר מהפכה בענין זה, כי יש כאן מסורת של הרבה שנים. אך אני כוניה לאומץ לבו של שר המשפטים להתמודד בענין זה על עורכי-הדין. איבני בא להגן על עורכי-הדין, אבל דבר זה נובע גם לעדים. לא כל העדים ששים להעיד, ובעיית העדים היא בעיה רצינית. הרבה פעמים המשפט מעונין בעדים לא פחות מן התובע או הנמבע. אני מעלה גם את בעיית התשלום, המתחשב עם העבודה שטר העבודה ה"לבן" הוא בין 3.5-8 ל"י.

אשר לענין הסדור וקוליות, התפלאתי

שהמשפטים עברו לרישומי-יד של המשפטיים. מדברים בכנסת על יצור ועל הישובי יצור. לא רק זמנו של השופט היה מוכיף על-ידי רישום סטיגוראפי, אלא גם זמנו של עורכי הדין, העדים וכדומה. כל אלה יושבים זמן כפול ויותר, בגלל הליקוי ברישום. ישנם אימוקים רציניים הנוגעים לרישום מדויק של הדברים. אבל מדוע אנחנו, חברי הכנסת, נהיה דאויים להטיבו ברישומים, ובית-המשפט - לא. נדמה לי שעל-ידי שחרור השופט מן הרישום, אפשר היה להגיע לחסכון רב בכוח אדם.

איבני בקיא בטיעורי המשלבתביעות.

נדמה לי שחלק גדול של המשפטים שייכים לדחסי אדם וחברו, וטוב היה לו היתה בענין זה הכבדה נוספת, על מנת שלא יטהרו כל כך להגיש משפטים. (ר. שרי: איבני מסתפק בכך עורכי-הדין מכבידים בענין זה?) לגבי אחרז סטויים של הקהל, חוסר עורכי-דין לעבודה בהתנדבות, מכביד על תקציבן של המשפחות.

בזמנו היה לנו ויכוח בדבר בית

הדין ליפאות. באותו חוק נ תנה הרקם לטופס-יחיד לצורך אליו נציגי ציבור. האם התקיימו כבר משפטים כאלה? האם נוצלה כבר האפשרות הזאת?

בבית-הדין המחוזי מטפיק דן יחיד

למשפטים רגילים. נדמה לי שחוזן מן הבעיה התקציבית, קיימת גם הבעיה של יחס כבוד לשופט.

ועדת החוקה, חוק ומשפט

27.8.52

הדיון על סקירתו של שר המשפטים.

רל.

ע. איכילוב:

שמעתי ברצון את ההודעה על הקמת בית-משפט בבאר-שבע. בענין זה אינני חט על הקציב המטילה. גם בישובים מדוהקים עלינו לדאוג לאפשרויות יותר נוחות של בית-משפט, בין אם בית-המשפט יבוא למקומות אלה לסביבת-שלוש ימים בשבוע, ובין אם יטב שם באופן קבוע.

הוא הדיון לגבי בית-המשפט המחוזיים. אינני יודע מדוע אין בפתח-תקנה בית-משפט מחוזי. בפתח-תקנה לבדה יוטבים כ-40-50 אלף איש, ויחד עם הישובים שמאמצע הדרך לתל-אביב וקצת צפונה ומזרחה, זה ענין של 80-100 אלף. זה גם יקל על בית המשפט. אני מביא לדוגמא ישוב מרוכז ואפוף. גם מבחינה כספית זה לא יגרור גרעון. אולי תהיה זאת הכבדה על עורכי-הדין.

יש לי רושם שאין טחמירים לגבי המקרים שנתגלו ערויות סקר. בימי הבריטים התרנו לסקר בעניינים הנוגעים לאומה וללאום. נדמה לי שנוצר במדינתנו מוסג שיותר אגר בערויות. הייתי רוצה שיבחנו ביד חזקה במקרים אלה.

התשובה שניתנה לסאלתו של ברי-הודה ביחס למיעוט בתי-המשפט באיזורי המיעוטים אינה מספקת. צריך לחפש דרך.

אני חוזר על בקתי בכנסת בקשר עם משפט התבועה, שקיבלתי עליה תשובה משר המשפטים. ניתן חופש לבי כל מקרה תאונה. רצוי שתבוא הצעת חוק שתאפשר לקנוס במקום.

ס. אונגא:

ביחס לתחשת המשפטים, אינני יודע אם אי-אשר היה להסיג זאת דרך התמחות של שופטים בעניינים מטוויימים. שמעתי כי הרבה תקלות נו בשת מוכן שהשופטים אינם בקיאים בחומר.

שאלת מסכורת השופטים אינה שייכת לוועדתנו, בכל זאת אני מצא לנכון להעיר עליה. הדיון בענין זה היה בוועדת המסנה של ועדת הכסים, אבל יש התמרמרות רבה בקרב השופטים, על סטה שהובסח לא קויים. יש חשש כי שופטים, ואולי דוקא שופטים חסודים, לא ירצו להמשיך לכהן כתבאים אלה. אולי יש אפשרות שהועדה תחווה דעתה באי זה שהיא צורה, על מנת שלא תצא מזה תקלה.

י. שפירא:

כיצד, מתאד לעצמו שר המשפטים, נקיים את הכוחות המעוליים הנמצאים במסדר המשפטים, ועוד אפילו נצליח להוסיף כוחות - ויש צורך בהוספת כוחות לדעת הכל, - בתבאי המסכורת שמקבלים המומחים היוטבים במסדר המשפטים? האם מאמין שר המשפטים שהוא יוכל בהספה בלבד לקיים את מסדר המשפטים לאורך ימים?

א. כהן:

ברשות היו"ד, אענה על אחרון - ראשון, ועל אחרון - ראשון.

הודעתי לממשלה ואני חוזר ומודיע לוועדה הזאת שאין כל סיכויים לקיים את הסיירות המשפטי של המדינה, לא את הסיפוס ולא את הסיירות אדמיניסטרטיבי, החקיקא, היעוץ והתביעה הכללית, אם לא יבוא שינוי רדיקאלי במצב המסכורות. כפי שאמר חבר הכנסת שפירא, דוקא המעוליים שבאנשים אלה עוזבים את הסיירות ומאיימים בעזיבת הסיירות, לא מפני שאין בהם מידה מספקת של אידיאליזם או רצון טוב או התלהבות לשרת את המדינה, אלא מפני שאין הם יכולים לפדנס את מספחותיהם. זה עכשיו הודיעו לי שני שופטים בירושלים, ברובים במספחותיהם (לכל אחד מהם 4-5 ילדים), כי אינם יכולים לעמוד בחובותיהם שהם נכנסים כדי לכרות את הגרעון שיש להם חודש חודש.

אני מצטער לאמר כי עד עכשיו, זה ארבע שנים ויותר, נתקלת כל תביעת הסיירות המשפטיות והשופטים בפני הממשלה ועדת הכסים של הכנסת, באזניים אטומות. אפילו ההנדלות שועדת הכסים אי שרה לגבי מסכורות השופטים, להבדיל מן הסיירות המשפטיות הכלליות, אין בהן כדי לספק

ח. כהן:

צרכים חיוניים ביותר. ואין להצדקה, לעניות דעתי, שיהיה הגדל כה גס ואפליה כה גדולה בין מצורות של טריים מצד אחד, ובין מסכורות של סופסטים או אנטי השירות. הסקצויע בפרינה, לאו דו קא המספטן, מצד שני. כמו כן אין הצדקה לכך, לפי עניות דעתי, שהמסכורות בדרגות הנמוכות בסירות המדינה אינן עומדות בכל יחס מתקבל על הדעת למסכורות בדרגות הגבוהות. בו בזמן שבארצות סוציאליסטיות אחרות, כמו הארצות הסקנדינביות, שיש להן אותן נטיות ואותה רוח השלטון, היחס בין המסכורת הגבוהה ביותר לבין המסכורת הפשוטה ביותר הוא, למשל, בדניה, 1-18, בסוויצריה - 1-21, הרי אצלנו הוא טחות מ-1-6 ברוטו. טגוחך הוא אם היועץ המספטי למטסלה, שהוא לא רק בשירות המספטי אלא גם בסירות המדינה בכלל האיש בעל המטרה הגבוהה ביותר, מתפקיד האחראי ביותר אחרי חברי המטסלה, מקבל מסכורת ניטו אחרי ניכוי מס הכנסה - 140 ל"י לחודש. אין עינינו צרה בחברי הכנסת. אבל הדבר גורם צער וכאב לאנטי השירות המספטי והסופסטים היושבים בבתי-המספט, לראות כי הכנסת מקצינה לעצמה את התקציבים, מקבלת סירות של קצובות, ויש לה כל הדרוש על מנת לעבוד עבודה יעילה. עד אשר אני יכול להכניס קצון לבית-המספט, אני צריך לעבוד שבעת מדורי גשאלנום, כדי לקבל שפץ של תקציב לכך. אין גם סום סיכויים שבקבל לכך תקציב בעתיד הקרוב. (י. ספירא: אולי אפשר לתקן את הדבר על-ידי כך שבמספטים של שופט-קובע, סצריך להיות בהם קצון, יוטל מס קצובות?) זה יכול לגרום אי-צדק רב. אנחנו עומדים לנסות לפתור את הבעיה הזאת בדרך אחרת. הפתרון הזה אינו לטביעות רצוני, ונורם לי צער, אבל החלטתי לעשותה מפני שאינני יודע דרך אחרת: לא הוזלת המספט, חבר הכנסת דובין, אלא ילקורו. אנחנו מתכוונים להעלות את מסי בתי-המספט. הסופט אייזנברג יטב בראש ועדה בלינסטרדית, אשר יטבה על ענין זה יותר מטנה. לאחרונה הם הציעו לי להגדיל את תעריפי מסי בתי-המספט. מעדה הזאת היו מיוצגים עורכי-הדין והאוצר, אחד מאנטי מסרד המספטים והסופט אייזנברג כיו"ר. (י. ספירא: האם זה יבוא לכנסת?) לא. זה יהיה בתקנות בתי-המספט. אני מוכן להביא זאת לכנסת לאחר מכן. אנחנו מתכוונים להשתמש בהכנסה הנוספת שתהיה לנו מן המסים האלה לשתי מסרות. המטרה הראשונה והראשית היא הגדלת דמי העדים, גם דמי בטלה וגם שכר טיורחה לעדים מומחים. כפי שתעריכו מומחים, הדבר הזה מצריך העלאת תקציבנו השנתי ב-50-60 אלף ל"י לשנה. אנחנו מסתדלים להכניס זאת על-ידי העלאת המסים האלה. אין לנו כל תקווה לקבל זאת בדרך הרגילה. שמעתי הנוקר מהמנהל הכללי שלנו כי אין הוא יודע איך לבצע את החלטת המטסלה בנוגע לפיטורי 500 פקידים בוספטים. התוצאה מכן תהיה שבצטרך לסגור כמה בתי-מספט שזה אך מחלטנו לפתוח בערי-הסדה, כי בית-מספט בעיר הסדה פירוטו לא רק הסופט הבא לסם פעם-פעמיים בטבות, אלא הפקיד סצריך לסבת סם כל הטבות על מנת לנהל את העניינים, הטמט וכו'. אני עוד מקורה להעביר את רוע הגזירה הזאת במטסלה.

אמיד עוד כמה מלים לגבי הסעד המספטי, כי אני מרגיש שהחסרת דבר לא בלתי-חסוב בסקירת הדרולה לפני טבועלים. החלטנו להקים לשכות סעד מספטי בסדתפות אמיצה עם הסתדרות עורכי-הדין בישראל: מסרד המספטים יתן מנהל של הלסכה עם ביורוסלים וגם בתל-אביב וגם בחיפה, אשר ינהל את המסרד הזה. מסרד הסעד יתן את המקום, את המסרד ואת הפקידות הטכנית, והסתדרות עורכי-הדין בישראל תתן מתנדבים כיון עורכי-הדין, שיעטו את עבודת הסעד המספטי ללא שכר-טיורחה. בחיפה כבר הקיטנו את הלסכה הראשונה, ואני מצייך בסימנך רב שהיא עובדת ביעילות ובהצלחה. במסך שלוסת חודשי קיום הלסכה הזאת טיפלה הלסכה ביומר מ-6000 בקטות לסעד מספטי, בעיקר מהמעבדות. הובם של העניינים האלה מסתדרים על-ידי התיעצות עם מנהל הלסכה במקום, הרבה מאוד דברים מופנים לעורכי-דין והרבה מאוד דברים מופנים גם לבתי-הדין הרבניים. מעט מאוד דברים מגיעים לבתי-המספט הרגילים. אבל עצם העבודה שלסכה כזאת קיימת ואפשר לפנות אליה, יכולה להיות לכרכה רבה גם במקומוך אחרים במדינה. הסתדרות עורכי-הדין בטצייף תל-אביב התחילה לקחת את הדברים בידיה, ואני מקווה כי בעתיד הלא-רחוק נוכל לפתוח מסרדי סעד כאלה גם בערים אחרות.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
27.8.52

הדיון על סקירתו של שר המשפטים.

רל.

ח: כהן:

בנוגע לבתי-המשפט המחוזיים, חבר הכנסת
איכילוב, אין בעתיד הקרוב כל סיכוי, ולדעתי,
גם לא הצדקה, לפתוח בת משפט מחוזי בפתח-תקוה. סה שאין כן לגבי
סבריה. המטלה דורשת ויש הבטחה לדאוג לפתיחת בית-משפט מחוזי בסבריה
בעתיד הקרוב ביותר. אני חושב שיטב עם מוסס אחד בלבד, ומאשרים וערעורים
הסעונים שלושה סופטים יובאו לחיפה. על-ידי סידור זה נחסוך מכל
יטובי הגליל את הסירחה וההוצאה המרובה הכרוכה בכך שעליהם להעביר
את תביעותיהם לבית-המשפט המחוזי בחיפה. במרוצת הזמן, אחרי שבית משפט
הסלום בבאר-שבע יפרח וישגטב, נפתח בית-משפט מחוזי גם בבאר-שבע,
כי באר-שבע היא בירת-מחוז. אין בדעתנו לפתוח בתי-משפט מחוזיים במקומות
שאינם בירות-מחוז.

אשר לשאלות שנשאלו בדבר הפרוצדורה בבתי-המשפט,
הפרוטוקולים, העדים וכיו"ב, אבקש את המוכס אייזנברג לענות אח"כ.

אני מסכים עם הדבריה שאסרו כאן בקשר להוצאת
נוכח-חדש של חוקים לפי סעיף 16. אני לגברי תמים דעים עם חבר הכנסת
רובין כי זה קודם לדרישה לתרגם את חוקינו לשפות זרות, אם כי הדרישה
לתרגם לאנגלית וצרפתית בטמעת תדיר גם מחוגי משרד החוץ.

אין אני חסיד כה גדול של הנהגת פרוצדורה עטמית,
שתאפשר לכל הרוצה להיכנס לבית-משפט השלום, ואינני מסוכנע כי תהיה
בכך ברכה צבה. הנטייה להידיינות בטועה מאוד באופיו של חלק ניכר של
העם היהודי, ומבחינה חיבונית אולי יש מקום לסברה צדקת להלחם בה
ולא לעוררה. מצד שני, זה שלוש שנים שאני נלחם, ואלחם כל עוד רוחי
בקרבי להסרת הפורמליזם המופרז. משפט אינו יכול להחתך על סמך דברים
טכניים ופורמליים בלבד. כל דבר טכני ופורמאלי צריך לבוא על תיקונו
במשפט. המשפט צריך להיחתך על שאלות הטבויות במחלוקת ולא על דברים
טכניים בלבד. אבל אין בין זאת ובין הדרישה לפרוצדורה עטמית כביכול,
ולא כלום.

אני מצטער על שחבר הכנסת בר-יהודה איננו כאן,
אבל אני חולק בתכלית על דעתו שבקשר למינוי סופטים אין להיזקק לא לעזרת
עורכי-דין ולא לעזרת סופטים. מן הנסיון למדנו כי אין בעורכי-הדין,
ואני מוסיף, כפרקליטת המדינה, ואני מוסיף לצורך זה גם עורכי-דין
וסופטים היושבים בדרגות ערער, אם הם סופטי בית-המשפט המחוזי או
סופטי בית-המשפט העליון; אין לטותם אנשים היכולים ליצור לעצמם דעה
סוסמכת על סגולות שופט זה או אחר, או עורך-דין זה או אחר, להתמנות
למטרה של שופט. הדברים אמורים אפילו לגבי אנשים שאינם נמצאים במערכת
הסיפוט, על אחת כמה וכמה אלה המכהנים כסופטים. גם בהצעת חוק הסופטים
בנויה המועצה על כך שיהיו מיוצגים בה גם עורכי-הדין, ואין בדעתנו לסנות
מן ההצעה הזאת.

חבר הכנסת קליבנוב הזהיר אותי בכל לטון של אזהרה
שלא אפעל על דעת עצמי בלבד, אלא שבכל העניינים הנוגעים לבתי-המשפט אתיעץ
עם הסופטים. אני רוצה להרגיע את הועדה שגם קודמי וגם אנוכי סימלנו לא
החלטנו החלטה הנוגעת לשופטים ולבתי-המשפט בלי תיעוצת קודמת עם נשיא
בית-המשפט העליון וגם עם נציגות הסופטים. עוד בשנת 1949 התארגנו
הסופטים בארגון מקצועי ובחרו נציגות שלהם. נציגות זאת נבחרה נבחרות
דמוקרטיות, והשופט אייזנברג היה נבחרם. עם הנציגות הזאת התיעצנו
בכל ענין אשר עמד על הפרק בקשר עם בתי-המשפט והסופטים.

ע. איכילוב:

מהלכות סמועות כי רכוש לא קטן אשר היה שייך
לאנשים שאינם בחיים כיום, נמצא בידי נאמנים

סטויים.

ח. כהן:

זהו אחת מדאגותינו העיקריות. זה זמן רב שאנחנו
מטפלים בדבר, ובהצלחה.

אומר עוד כמה מלים בקשר למועצה המשפטית. אני
מצטער מאוד על הפירוטום הרב. שנעשה למחלוקת כביכול שבין משרד המשפטים
והמועצה המשפטית. פירוטום שלעתיים רחוקות היתה נכונה ואמיתית. המועצה

רל.

ה. כהן:

המשפטים היא גוף המתמנה על-ידי סר המשפטים, והמחלוקת הייתה אם הסתדרות עורכי-הדין צריכה לתת לסר המשפטים את המועמדים למועצה המשפטית, או שר המשפטים בוחר לעצמו את המועמדים, על דעת עצמו. בינתיים הושג הסכם זמני, מפני שהסתדרות עורכי-הדין הסכימה לכך זמנית. אני צריך לאמר כי אין זה מעשה ידי. ההסכם הושג עוד בזמן קודמי הסר יוסף, ובמידה שהסתדרות עורכי-הדין ביטואל מציעה לסר המשפטים מועמדים אשר גם לדעת סר המשפטים ראויים להתמנות למועצה המשפטית, הוא ימנה את המועמדים שהסתדרות עורכי-הדין מציעה. על-ידי כך המועצה המשפטית באה עכשיו על מקומה בשלום ופועלת כסדר. אין זה אוטור כי המחלוקת אינה עלולה לפרוץ שנית, אם הסתדרות עורכי-הדין תציע מחד לסר המשפטים מועמדים שלא יהיה סוכן למנותם. בינתיים אנחנו דנים בעיבוד חוק לשכת פרקליטות, שאם יתקבל, יתן להסתדרות עורכי-הדין אוטונומיה מסויימת בקשר לכלכלת ענייניה. עם קבלת אותו חוק תחדל המועצה המשפטית מהתקיים בתור שכזאת. אין המועצה המשפטית מוטמכת לטפל בעניין מינוי שופטים, אלא רק בענייני עורכי-דין, הן בדבר הכנתם בקבלת רשיונות והן בדבר המשמעת שלהם, והטיפול בעבירות נגד האתיקה המקצועית.

חבר הכנסת איכילוב צודק בהחלט בדאגתו החמורה לבעיית עדות השקר. זוהי גם דאגה שלי ושל קודמי, אשר אני מנסה עכשיו להביאה לידי פתרון מה. אינני מסלה את עצמי שהבעיה ניתנת לפתרון שלם, על-ידי הצעת חוק הראיות המונחת עכשיו לפני המסלה, בכך שיינתן לביית-המשפט לרוץ עד-שקר בלי טשטש מיוחד, אמנם בקנסות קטנים, מפני שזה ענין סטאלי. אנחנו נוהגים לבתי-המשפט את הסכנות הסומאריה הזאת בלי-דענו היטב כי היא טומנת בחובה סכנות מרובות. לא הייתי מכניס הוראה כזאת בחוק לולא בטחתי בביית-המשפט שלנו שלא ישתמש באפסדת הזאת אלא במקרים בולטים ביותר ובהירות רבה ביותר.

בקשר לבתי-הדין רבניים, אני צריך לאמר כי אין הם שייכים לתחום סמכותי. אני שמח על כך, כי אילו היו שייכים לתחום סמכותי, היו גורמים לקולוזיות של נטיות ואינטרסים שונים. אינני מגלה סוד כשאני אומר כי מטבע הדברים נטיית מסדר המשפטים היא להביא את השיפוט בכל העניינים האזרחיים לבתי-המשפט הממלתיים. אין אנחנו רואים בעין יפה קיום בתי-דין מיוחדים, יהיו מאיזה מין שיהיו, ויהיה המקור ההיסטורי שלהם אשר יהיה. מצד שני איננו רוצים להביא לידי פירוד לבנות ומחלוקת פנימית בין חלקי אוכלוסייה שונים, ואיננו רוצים שהרבנים יחרימו חלק אחד של האוכלוסייה לבוא בקהל החלק השני. לכן אין הממשלה רואה מוצא אחר אלא להסאיר את ענייני הגירושין והנישואין בסמכותם האכסקלוסיבית של בתי-הדין הרבניים. כל עוד כזה המצב, אין ענין למסדר המשפטים לענות בו. מכיון שזה ענין דתי, ייסאר בידי מסדר הדתות. אם מותר לי, הייתי רוצה להוסיף לפרוטוקול כי מזמן שטשרד הדתות משגיח ומפקח על בתי-הדין האלה, חל שיפור ניכר ביותר בעבודתם. אין להשוות עוד את הרמה השיפוטית של בתי-הדין הדתיים היום לזו שהיתה לפני הקמת המדינה. אני אומר זאת לשבחן של מסדר הדתות, אע"פ שאני יודע ועד שיש מקום לשיפורים נוספים. אין להתעלם מן העובדה שיש עליה ניכרת ושיפור ניכר.

בקשר להוצאות ספרות משפטית, אנחנו מקלים כמעט יום יום בקטנות להטליץ בפני המפקח על הנייר על הוצאת ספרים זו או אחרת הקטנה במשפט. אנחנו נוהגים עכשיו בקפדנות בקשר עם בקשות אלה. עד כמה שהמדובר הוא בהדפסה מחדש של אותו תרגום קשה וכבד של חוקי המנדט לעברית, איננו רואים טעם להדפסה חדשה של התרגום הישן. עד כמה שהמדובר בהוצאת פירושים ואיסוף פסקי-דין לשחתי משפט שונים, אנחנו נוהגים בנדיבות יתירה.

אנחנו עובדים עכשיו על ניסוח חדש של חוקים לפי סעיף 16 לפקודת-סדרי-השלטון והמשפט. אינני יכול להבטיח מועד בו יצא החלק הראשון, אבל כמה דברים כבר מוכנים אצלנו לדפוס, ואני מקווה

רל.

ח. כחן ז

כי הדברים לא יארכו ביותר. פקודת הפירושים כבר מוכנה. אנחנו מעבירים עכשיו את החוק הפלילי וכמה פקודות של חוק המסחר.

אומר רק משה אחד בנוגע לדבריו של חבר הכנסת

אסף. תפקיד כל בית-משפט, ובעיקר בית-משפט הדן בענייני אדמיניסטרטיביים, שלבטח נמלא את תפקידו בית-הדין הגבוה לצדק, לעשות משפט צדק בין המדינה ובין האזרח. עד כשהמדינה מכלכלת את ענייניה בלי לפגוע בזכויותיו של האזרח, צורך חבר הכנסת אסף באומר כי אין לבית-המשפט מה להתערב, אבל כרגע שרשויות המשטרה פוגעות בזכויות האזרח ודורשות ממנו לעשות דבר שאינו חייב לעשותו או מונעות ממנו לעשות דבר שהוא זכאי לעשותו, זכותו של האזרח לפנות לבית-המשפט, על מנת שיקבע אם אמנם החוק מרשה לממשלה להתערב בדבריה האלה. יכולים להיות חילוקי דעות בשאלה מה יכול לקחת בחשבון בית-המשפט בבוא האזרח לפניו לתבוע את דינו. בענין זה ישנן אסכולות שונות. ישנם החושבים כי בית-המשפט יכול להיכנס לפני ולפנים של שיקולי הרשות האדמיניסטרטיבית ולאמר: מה צריך לאתערב, ופה אין צריך להתערב. כלומר, במקרה כזה יכול בית-המשפט להניד מי למרות שהיתה לממשלה זכות חוקית, לא צדיקה היתה לנהוג כפי שנהגה. קיימת הסיטה האנגלו-סבטית האומרת כי אם היתה זכות חוקית והרשות: הנוגעת בהגה בתום לב ולא בשרירות לב, בית-המשפט אינו מתערב. איזו שיטה תשרור אצלנו, הסיטה הקיימת או הסיטה האחרת, או שבייל זהב ביניהן - על שאלה זו נדון תחילה בממשלה ואת"כ כאן. בית-המשפט העליון הביע לא פעם את דעתו כי הטפות שיש לו עכשיו היא מצוטצמת מדי, וצריך להרחיבה, וזה אסר הניע אותנו להציע את אסר בצ"ע.

אם מותר לי, הייתי מבקש את השופט אייזנברג

להשלים את הדברים בנוגע לפרוצדורה בבתי-המשפט.

השופט אייזנברג

אתחיל מן השאלה מדוע אין שופטת בבית-המשפט המחוזי. יש לנו כיום שלוש שופטות שלום. אני טוען בסיוע דב שהן מצליחות בעבודתן. אחת מהן מצליחה מאוד, יודעת לשלוט בבית-המשפט ולנהל משפט. אנחנו מתכוונים למנות בקרוב שופטת לבית-המשפט המחוזי. נעשה את הנסיון הזה בתל-אביב. (ח. כהן: נגד דעת שופטי בית-המשפט המחוזי). שופטת זאת ומועמדת נוספת שיש לנו לדעת, ראיות להיות שופטות בבית-המשפט המחוזי, וגם יוסיפו לו סבור.

הרשו לי להרצות בקצרה על עבודת השופטים בבתי המשפט, כדי שיהיה לכם מושג מהי עבודת השופט ובאילו קשיים הוא נתקל בעבודתו.

השופט נכנס לשמיעת המשפט ב-9 בבוקר, וסומע

משפט עד 1.30 בהפסקה של 15-30 דקות. השופט כותב בעצמו את הפרוטוקול. דבר זה בלתי רצוי בהחלט, מפני שתפקידו של השופט לשמוע את העד, לדאוג, לדאוג את העויות ואת ביטוייו, למען יוכל להציג את המסקנה הנכונה אם אמנם מעיד העד את כל האמת. אם השופט צריך לכתוב, אזי אין לו כל הזדמנות לדאוג את העד, ולפעמים גורמות על-ידי כך תקלות רציניות. מלבד זאת אין לשופט הכלים הדרושים לעבודתו. אין לו ספרייה, אין לו חוקים ואין לו אסמכתאות. ברוב המקרים צריכים השופטים לסאול את כל הספרים מעורכי-הדין. יש לנו ספרייה אחת בבית-המשפט, שאינה מלאה, והיא גם אינה יכולה לספק את כל הספרים. בסעה שהשופט כותב פרוטוקול ועורך-הדין מצטט את החוק או אסמכתא או פסק-דין, אין לו זמן ואין לו אפשרות טכנית לעיין בדברים. מכאן שהשופט אינו יכול לתת החלטה על המקום, אין זה כך בארצות אחרות. בסנה סעברה הייתי באנגליה. כסובן, איננו יכולים להסוות את עצמו לאנגליה, אבל אני רוצה לתאר לכם את התנאים של השופט שם. בכל אולם יש ספרייה שלמה. השופט אינו כותב פרוטוקול; יש לידו קצרן. מלבד זאת עומד לידו עורך-דין, וכאשר עורך-דין המופיע במשפט מצטט חוק או אסמכתא וכו', פותח לפניו העורך-דין את הספר שהוא לוקח מיד מן הספרייה. השופט יכול לעיין ולהחליט על המקום. לכן יכולים השופטים באנגליה לתת פסק-דין מיד לאחר שמיעת

הסופט אייזנברג:

המספט, אצלנו חלק ניכר הן הסופטים - אינני אוטר כי כולם - מסוגלים לתת פסק-דין על הטקום. אבל במה דברים אמורים: אם תהיה להם אפשרות לעיין בחומר בטעת סמיעת המפט. סלבד זאת, אין אצלנו מזכיר לרשותו של הסופט, שיביא לו ספר או אסמכתא הדרושים לו. אין מספיק שטחים. שטט טטטט טניט-טלוטה סופטים. קורה לעתים כי סופט רוצה להזמין עד ועליו לסבת רגעית מספר עד שהטטט מתפנה מהסופט האחר. כל הדברים האלה מקשים מאוד על עבודת הסופט.

עבודתו העיקרית של הסופט היא מחוץ לכותלי בית המספטי. עבודתו מתחילה בבית. רוב הסופטים, אחרי שהם באים וצלה, הם עובדים מסעה 5 לפעמים עד 12 בלילה ולפעמים עד 2 בלילה בקריאת החומר ובהכנת פסקי-דין.

כפי שאתם רואים, קשה מאוד עבודת הסופט וחסרדים לו התנאים הדרושים. דבר זה גורם גם להסאייה. בכל זאת, לדעתי יש עוד מקום לניצול הסופטים על מנת שיוציאו יותר עבודה, ואני עומד להוציא בקרוב תקנון פנימי לפיו יתחילו בעבודה בטעה 8 בבוקר ויחזרו מבי-ת-המספט קצת יותר מאוחר.

הסופטים שלנו מאריכים בכתיבת פסקי-דין. אחדים רואים זאת כטבח, ואחרים - כמכה. זה נובע, כנראה, מאופיו של היהודי. גם עורכי-דין שלנו אוהבים למצות את כל החומר, וגם הסופטים אינם רוצים לעזוב אף נקודה מספסית או עובדתית מבלי לענות עליה. לכן הם כותבים פסקי-דין ארוכים, שלדעתי יש לקצר בהם, בפרט בבתי-מספט הסלום, שתפקידם אינו לכתוב פסקי-דין ארוכים אלא להוציא מספט צדק.

בנוגע לעדים המצב גרוע מאוד. לבית-המספט מזמינים בבת אחת את כל העדים לאותו יום, למרות שידוע מראש כי אי-אפשר יהיה לסמוע את כל העדים. בדעתי להכניס סיטה של קביעת זמן לכל עד. אי-אפשר לקבוע זאת בדיוק, אבל אפשר לקבוע זאת בערך. על-ידי כך אפשר לחסוך לעד את זמנו ואת הוצאותיו. אני מתכוון להנהיג את הדבר הזה בעיקר לגבי הזמנת פקידים, המבלים לפעמים שלושה ימים בבית-המספט, ומאבדים את זמן עבודתם במטילה. על-ידי קריאה טלפונית זמן קצר לפני זמן הופעת העד, אפשר היה לחסוך זמן רב.

בנוגע לכתיבת פרוטוקולים, רצוי מאוד כי תהיינה קצרניות וקצרנים, אבל אנחנו נתקלים בענין זה בטובי קשיים. הקוטי הראשון הוא בתקציב. אם לא לקחת בחשבון את סופטי הסלום, צריך הדבר לעלות למדינת קרוב ל-50 אלף ל"י לשנה. דעתי היא שהמטילה תחסוך את הכסף הזה, מפני שהקצרנים יכולים לחסוך שלושה-רבעים מן הזמן. באין קצרן סומע הסופט עד עד וחצי ליום, ועם קצרן אפשר לסמוע ארבעה עדים ליום. דבר זה מקל על הסופט גם בכתיבת פסק-הדין, כי הוא יכול להקריאו לקצרן, ועל-ידי כך לחסוך גם בזמן וגם בכסף למטילה. אבל אני חושב כי לא נוכל למצוא קצרנים או קצרניות במידה כה גדולה, או קצרנים מוכסרדים לעבודה הזאת. כדאי להתחיל בזה בתור נסיון, ואם יעלה בידינו לחסוב תקציב, נעשה את הנסיון הזה באנה הבאה. (א. רננין): דבר זה מחייב גם סיבויים בחוקים).

הוזכרה כאן בעיית הסיבוי במסכורות. הסר כבר הדגיש את הדברים. אני פונה אליכם בטעה האחרונה, כי אם לא תעשו דבר בקט עם מסכורות הסופטים, אזי יתמוטטו בתי-המספט. בירושלים עומדים לעזוב את סירותם סני סופטים מעוליים. אף סופט אינו יכול להמסין בעבודתו במסכורת זו. הסופטים סנסארים, עושים זאת למעסה מתוך התנדבות, לא לשם המסכורת ולא לשם הכבוד. אני יכול להגיד זאת גם על עצמי. כסנכנסתי לסירות יכולתי להרוויח מסכורת הגדולה פי חמס ממסכורתתי. אבל הדבר הזה אינו יכול להימסך/מסתים-סלום סנים, עד שהסופטים מוציאים את כל חסכונותיהם. עד כה נידון הדבר הזה בו עדת הכספים. הו פעתי בפני ועדת הכספים כמה פעמים. חסבתי כי מצאתי אוזן קטנה. אחר-כך התברר לי כי כנראה שהם לא הבינו כלל את הבעיה. הם הבטיחו לי כי המסכורת תהיה בגבול ידוע. לאחר זאת הודיעו לי בסמחה בטלפון שהם קיבלו את הצעת הסופטים. אחרי שעסייתי את הקלקולציה - נדהמתי. כטסאלתי על כך, ענו

ד.ל.

הסופט איזנברג:

לי כי הם טעו והוטעו בקלוקולציה שקיבלו. אינני יכול לקבל חירוץ כזה מועתה הכספים, האחריות לעניני הכס יס. אני מציע לכם לנקוט באיזה צעד. אני חושב שיש לכם אחריות לעשות מההו, על מנת להיטיב את מצבם וזמרי של הסופטים. אז יוכלו הסופטים גם לתת עבודה יותר יעילה ויותר פורייה. (ע. אסף: באיזה סכום מתבטאת הבעיה הזאת?) באפריל 1950 קבעו מה היתה צריכה להיות מסכורת הסופטים לכי חשבון של 1948. מאז העלו את מסכורתם של הפקידים מחודס לחודס, ועל מסכורתם של הסופטים לא הוסיפו מ-1948 לא חוספת יוקר ולא על המסכורת היטודית. לסופטים אין זה נעים לדרוש זאת. כספניתי לועתה הכספים ולאלתי: היתכן דבר כזה, הרי עייה זה מתפקד וכו' ענו לי: אתה צודק, אנחנו מבינים כי נעשה עול. סופט שלום עם אשה וילד היה מקבל נישו 115 ליהות, והוא מקבל ק עד היות. אינני חושב שמישהו מבט יגיד כי סופט-שלום יכול לתקיים במסכורת הזאת. סופט מחוי עכ אשה וילד מקבל עד היום הזה 145 לירות. ביקשנו שמסכורת סופט שלום תהיה 180 לירות. סופטי שלום דרשו 200 לירות, אבל אני הייתי פן אלה שלחצו עליהם להגיד זאת עד 180 לית ת. זה היה מתחילת ינואר 1952. לרגלי התכנית הכלכלית באתי כדרישה שמסכורת סופטי שלום תהיה 200 לירות לחודס, ומסכורת סופטי בית-המשפט המחוזי 220 לירות, ומסכורת סופטי בית-המשפט העליון - 260 לירות נישו. ועדת הכספיים תחבה שהחליטה כך, אבל אחר-כך התכרר כי החישוב היה מוטעה ולפי ההחלטה יקבל סופט בית-המשפט העליון 227,5 לירות, סופט בית-המשפט המחוזי - 184 לירות, וסופט בית-המשפט השלום - 160 לירות. במסכורת כאלה אין הסופטים יכולים להיטאר. לאחר קביעת מסכורת מתאימות, דרשתי כי המסכורת האלה תהיינה צמודות לאינדקס יוקר המחיה, כדי שלא נצטרך לבוא בכל פעם אל ועדת הכספיים בבקשה לסנות את המסכורת. ועדת הכספיים הסכימה לכך. היא גם הסכימה לדבר קצת מגוחך: סופט יוכל להוציא סכום עד 5 לירות עבור גפיעות. (ר. סרי: עד כמה סאני יודע הסכום הזה חופסי). ההחלטה האחרונה היתה שהסכום הזה לא יכלה על 5 לית ת. זה מראה עד כמה ועדת הכספיים לא הבינה למצב הסופטים.

אני רוצה לעמוד גם על ענין הפרקליטות, שיש לה קטר לבתי-המשפט. בתי-המשפט עמוסי עבודה, וכן הפרקליטים. קורה סופט איננו יכול להמחין במשפט מפני האין פרקליט שיכול להופיע בפניו. ישנם פרקליטים שאינם יסנים כל הלילה, עובדים עד 6 בבוקר, ואחר-כך מופיעים בפני בתי-המשפט. התוצאה מכך שהפרקליט מופיע בפני בתי-המשפט כשהוא עייף והסופט מרגיז אותו. הוא גם אינו יכול להיות מוק היטב. על-ידי כך ממסדה הממשלה סכומים ניכרים. אם רוצים כי עבודת בתי-המשפט תהיה יעילה, צריך לדאוג שהיה מספר מספיק של פרקליטים.

אני עומד לחלק את עבודת בתי-המשפט לאגף פלילי ואגף אזרחי, כדי שסופטים יתרגלו לסוג מסויים של מצבטים. דבר זה להחיים את העבודה. אבל גם בזאת אני נחלק בקטיות. לסי כך דרושים לי היום חמישה פרקליטים בתל-אביב, והפרקליטות יכולה לתת לי מאכט מום שלוחה-ארבעה. הוא הדין בסאר המחוזות. יש לדאוג שהיו מספיק פרקליטים, בעיקר פרקליטים מוכשרים, ובמסכורת הניתנת אי-אפשר להשיג פרקליטים מוכשרים. הייתי צריך למנות סופטי-שלום, והצעתי זאת לעורכי-דין צעירים, שאפשר לאמר כי "סדם ישנו מן הביצה", והבטחתי מסכורת של 180 ל"י, שתסבתי כי ועדת הכספיים איסרה אותה - והט דחו את הצעתי. הם אמרו שהם יס לים לקבל יותר, שאלתי אותם אם הם מרוצים היום כסכום הזה, והם ענו בגלוי: לא, אבל יש לנו סיכויים להתמחות במשך שנתיים ולהרווח יותר, ואם ניכנס לסירות המשפטי, נסאר במסכורת הזאת תקפה די ארוכה.

אחת הדבריים אמורים לגבי הפקידות כספיים-המשפט. לצערי, אין לנו פקידים מתאימים, וגם זאת מפני שהמסכורת נמוכות מאוד והדרגת אינן מתאימות. עבודת הפקידות בבתי-המשפט היא אחראית מאוד, וצריך שהיה להם נסיון בעבודה זו. חטר רוצה להכניס סיטה לפיה יצטרכו סטגאירים לעבוד בבתי-המשפט לפחות שיה חרדים ליד סופט. דבר זה יכול לעזור לסופט בהכנת החומר, האסמכתאות, וגם בהכנת החלטות קצרות, וגם בפרוטוקול. גם כאן נתקלים בבעיה הקפויבת, כי צריך יהיה לטלם להם מסכורת סנימאלית. בכל אופן, אנחנו עומדים להכניס את הסיטה הזאת בעבודת בתי-המשפט, ודבר זה יקל על עבודת הסופטים.

ר.ל.

ע. מימון:

האם הבינוני נכון לשופט מקבל פחות ממסכורתו של חבר כנסת?

אין זה נכון.

ד. בר-רב-האי:

שופט מקבל הרבה פחות מחבר כנסת. היום מקבל שופט-דלום 120 לירות.

ה. כהן:

אני רואה זאת כעוול לא יכופר, וכיון שכן, אציע להחזיר לשופטים הפרלמנט בעד כל הזמן. שופטים הם ודאי עובדי המדינה, ומדוע יקבלו פחות? כשמדברים על מסכורת של חברי הכנסת, יש לקחת בחשבון את ה-30 ל"י מי-ויצוג, ותוספות אחרות.

ע. מימון:

יש לי רושם כי עבודה הפרקליטות היתה ניתנת לצמצום ניכר לו היה היועץ המיפטי מסתמט יותר בסמכותו שלא להגיש מספטים שאין בהם חשיבות או שהם יותר מדי פרובלימטיים. אי-השימוש בסמכות זאת מביא לכך שבגלל משפטים בלתי חשובים מחכים השפטים החשובים ומתייבשים.

י. ספירא:

לכל משפט יש חשיבות לא רק משפט אלא גם ציבורית. אדם שנמצא פונה אל השטרה א אל הפרקליטות. אין זה דבר קל להגיד לו המשפט הזה אינו כה חשוב. לפעמים לא רק לפרט אלא לחלק ניכר של הציבור יש אינטרס במשפט מסוים. יש אינטרס לשותפויות, לחברה, לארגונים שונים. קשה מאוד להגיד כי היועץ המשפטי יסתמט בסמכותו ולא יגיש מספטים. דבר זה עשוי להספיע בצורה רעה מאוד על הקהל, ויש להתחשב בדעת הקהל. את היועץ המשפטי ישתמש יותר בסמכותו זאת, יתחילו לרנן, יגידו שיטנם חיסו בים פוליטיים וכו'. צריך להיזהר בדבר הזה. צדמה לי כי היועץ המשפטי ישתמש באופן די ניכר בסמכות זאת. היו הרבה מקרים של הפסקת משפטים, אחרי שהם פט העיר את תשומת-לבו של הפרקליט שלא רצוי להמשיך במשפט.

ה' איוזנברג:

יש להחמיר ולהגדיל את המסים במשפטים פליליים. דבר זה אולי ירסן במקצת את הקהל בהגשת משפטים, כאלה. אמנם במדינות מודרניות ודמוקרטיות בית-המשפט אינו מכסה אפילו את הוצאותיו, וודאי שאינו מכניס רווחים, אבל אין אנחנו יכולים להתוות לכל מדינה אחרת. מדינתנו צעירה, ואין לנו די משפטים לכך. אם מגיש, למשל, משפט פלילי, זה ענין של אלפי לירות, והמשפט הוא חמש לירות. המשפט נמשך שנים וגוזל זמן רב מבית-המשפט. החלטנו להעלות את המסים, אמנם לא באופן ניכר. הסכום המינימאלי יהיה 15 לירות, והוא יוכל לעלות עד 30-40 לירות.

ה. כהן:

ברשותך, אוסיף כמה מלים בקשר עם המסכורת לשאלתה של חברת הכנסת עדה מימון: עד להחלטה החדשה של ועדת הכספים, ז"א החל מ-1950 ועד עתה, היתה המסכורת נישן של שופט דלום 120 לירות לחודש, של שופט מחוזי - 140 לירות לחודש, של נשיא בית-המשפט המחוזי - 150 לירות לחודש. על מסכורת זאת אין כל תוספת של דמי ייצוג וכדומה. אינני זוכר בדיוק את המסכורת שופטי בית-המשפט העליון, אבל היא בערך 175 לירות. ברור כי המסכורת הזאת היתה נמוכה בהרבה מן השכר אשר מקבלים חברי הכנסת עבור שלוש שנים עבודה. ע ההעלאות שהחליטה עליהם ועדת הכספים, יסתנה המצב, אך לא מידה שבה כדי לספק את הדרישה החיונית והמוצדקת של העובדים האלה. העיקר, דבותי, איננו בספרות. העיקר הוא מצב-הרוח. שופטי דלום, ועל אחת כמה וכמה שופטים מחוזיים, עובדים תחת ידו הם יום ליום עניינים גח לים וחטבים, והם דנים בעניני דירות, ועובדים תחת ידיהם יום ליום עניינים הנוגעים לאלפים ועשרות אלפים לירות. הם מכניסים לקופת המדינה קנסות בסכומים ניכרים, אבל בסוף החודש הם מקבלים מסכורת של 120 לירות, שאינה מספיקה אפילו לקניית צרכי אוכל. דבר זה מעורר בליבם של האנשים האלה מרירות מצטברת והולכת, וכמו פו של דבר האנשים היצלה אינם ראוים עוד לעבודה. ואם קך הדבר אצל שופטים, על אחת כמה וכמה אצל עובדי הסירות המשפטי.

ועדת החוקה, חוק ומספט

27.8.52

חדיון על סקירתו של הר המספטים.

ר.ל.

ה. כהן:

לא זו בלבד שאנשים אלה צריכים לעבוד למעלה מכוחותיה: מחוסר כח-אדם, אלא שכשהם זוכים לבוא הכיתה, הנסיון מקבלות אותם ברותחין, ובצוק. לא פעם באו אליו חבריה ובכו מרות כי אינם יכולים לעמוד בפני נסוחיהם הלוחצות עליהם לעזוב את סירות המדינה. כיון שהם יכולים להרוויח יותר בסוק החפסי. אין פרקליט בחביעה הכללית אשר מצליח בהפקיוד שאינו מקבל הצעות מן הסוק החפסי לעזוב את סירות המדינה ולקבל מסכורת הרבה יותר גבוהה. יש שעומדים בנסיון, ויש שאינם עומדים בנסיון. הם אינם חייבים לעמוד בנסיון כזה, ואין לבוא אליהם בטענות. זה עתה עזב אחד הפרקליטים הצעירים בחל-אביב והוא מקבל מסכורת ניטו הגדולה פני שלושה מזו שקיבל בסירות המדינה.

ה. רובין:

במידה שאני יודע, העיכוב אינו בא מועדת הכספים אלא מן הממשלה. אני מוכן לתת לסר כתובת בעניין זה: יספבת הממשלה. (ח. כהן: אחת יכולים להמליץ בפני הממשלה) אני מציע להביא בפני הממשלה המלצה גם בעניין הסופטים. אני מרוצה מאוד בסדר קודם אותי לעזרה נגד הממשלה, אבל אני חושב שהסדר צריך לנצל קודם כל את מעמרו בממשלה.

י. שפירא:

אני מציע לבחור בוועד מסנה שתהיה מורכבת מהיו"ר והחברים בר-רב-האי ואיכילוב, אשר חבוא בדבריהם עם ועדת הכספים כמה סנוגע למסכורת הסופטים. את ענין מסכורת עובדי הסירות המספטי יש להביא בפני הממשלה, וכסאני אומר בפני הממשלה, אינני מתכוון לסר המספטים. יש לתבוע מן הממשלה סינוי רדוקאלי בעניין זה. את ההצעות יש להביא אחרי התיעצות עם באי-כוח נציגות הסופטים וארגון עובדי הסירות המספטי, כי אני מתאר לי סמפיהם נוכל לשמוע דבריהם הרבה יותר חמורים. אני רואה זאת כפעולה דחופה, סזמן הפגרה יפה לה. אין דבר יותר לחוף בסביל ועדת החוקה, חוק ומספט, מאסר עבודה סדירה של בתי-המספט והסירות המספטי.

ז. ורהפטיג:

אני חומך בחלק הראסון של הצעת שפירא. אנו סצור כי עלינו לדרוש גם הפעם פגיטה עם ועדת הכספים בעניין זה. אינני חומך בחלק השני של הצעתו, בהצעה לסמוע את דברי הסופטים. (י. שפירא: אני מוכן לו סתפק בנציג הסירות המספט).

ח. כהן:

סעות גדולה היא לחשוב כי אפשר לקבוע את מסכורת הסופטים על-ידי פורום של הכנסת בחלל דיוק. עצם העובדה שמסכורת הסופטים נמסרה לקביעתה של ועדת הכספים של הכנסת, עזרה התמרמרות בין אנשי הסירות המספט, התמרמרות מוצדקה. כל מי שמטוגל לסרת בסירות המספט, סיכול להכין את החוקים לכנסת, סיכול להיות פרקליט ולהופיע בפני בתי-המספט, נמצא באותה דרגה מקצועית של הסופטים. המבדיל בין הסופטים לבין העובדים האלה הוא רק חכבוד המגיע לסופטים בתור סכאלה. העבודה וההכסדה של הסופטים אינה עולה כמאומה על זאת של אנשי הסירות המספט. המצב הגיע לכך שפרקליט המדינה הראסי קיבל מסכורת נמוכה מזו שקיבל סופט שלום, דבר שאינו עולה כלל על הדעת.

חבר הכנסת רובין אומר: פנה לממשלה.

אני פונה לממשלה הסכם והערב, אבל גם לממשלה אין הדבר קל, מפני שכל קביעה מסכורת יש לה ספעת-גומלין על עשרות אלפי מסכורות אחדות, ואין המדינה יכולה לעמוד בזה. העלאת המסכורת לציבור הסופטים אינה מכבידה כל כך על המדינה, אבל אם ניתן מסכורות הגונות לאנשי הסירות המספט, נצטק לתת מסכורות כאלה גם לעובדים מקצועיים אחרים, ותקציב המדינה אינו יכול לעמוד בזה. לכן צריך למצוא פתרון רדיקאלי.

בקסתי סטוחה לפניכם לא להיכנס לפורמליזם

ולחבדיל בין סופטים ובין עובדים מספטיים אחרים, אלא לעזור לנו כוד סנוכל להביא את הבעיה על תיקונה.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק זכויות

27.8.52

הדיון על קידום ל... המספטי

היו"ר מ. אונא:

אין לנו דרך אלא לפנות אל ועדת המספטי.

י. פיירא:

לנו אין דרך אחרת, אבל יש דרך אחרת לכנות הייתי מקוה מברכה יזמה של ועדת החוקה בענין זה.

זה דומני שכל היצרות מיוחדת בענין זה. א. נמצא אנשים אסומות בוועדת המספטי, נוכל לפנות להנחה. אינני חושב שנגיע לכך. ע. כל הכבוד, אני חולק על דבר אחר בדברי הר המספטי. וטרינארי זה דבר אחד, ופרקל יטיב זה דבר אחר. עורן-דין המציעים לו כרוק החוקים מסכורת גדולה פי ארבע זממה ממסורתו בזרות המצפטי, לא ימיון בעבודתו. ואנחנו נעמוד בפני התמוטטות היירות המספטי.

היו"ר מ. אונא:

אינני רואה אטרות שנתחיל עכשיו בגביות עדויות. אני מציע שביחס לאנשי החירות המספטי תכנה הוועדה אל הממשלה ותטב חשמה למה שיש לעשות מהו בענין זה.

ה. רוכיין:

הוועדה צריכה לעשות דבר רציני. היא צריכה לשמוע את הפועלים ולדעת את הענין. היא צרי

לדעת על מה היא ממליצה.

היו"ר מ. אונא:

אינני חושב שיהיו צורך להיכנס לפרטי הפרטי במאלה זן. למענו את דעת האחרים לענין.

הוועדה יכולה לפנות בענין זה לממשלה, מבלי להיכנס לפרטים. הוועדה יכולה לחבוע מאת הממשלה לכרוק את הענין באופן יסודי ולמצוא דרך להבטיח את הדבר. בטסדיה זאת זה מספיק בחולט.

מה שנוגע לחפטי, אני מקבל את הצעת מר פיירא להקים ועדת מהנה מחבוא בדברים עם ועדת המספטי.

ז. ורהמטיג:

ביחס לעובדי היירות המצפטי, אני מציע להמליץ על החלטת ועדת החוקה מלפני שנתו.

בה שפנתה את חכמת לב משרד המספטי והממשלה לצורך להצמיד את מסכורתם של עובדי החירות המספטי לזו של המספטי, על-ידי הקבלת החפטי.

הוחלט: 1. לקבל את הצעת מ. פיירא להקים ועדת מהנה

מחבוא בדברים עם ועדת המספטי בנוגע למסכורתם של חפטי המדינה. ועדת המספטי תהיה מורכמת מה"ה: מ. אונא, ד. בר-רב-האי, י. בר-יהודה, ע. איכילוב.

2. לקבל את הצעת ז. ורהמטיג לפנות בכתב אל הממשלה ולהמליץ על פתרון בעיות עובדי החירות המספטי.

2. פניות בקשר לחוק האזרחות.

היו"ר מ. אונא:

מזכירות הכנסת העבירה אלינו לפני כמה שבועות פניות שהגיעו לכנסת בקשר לחוק האזרחות. אינני רואה אפשרות שהועדה תטפל בענין זה, אבל אני מסאיר את הדבר להחלטת הוועדה.

ד. בר-רב-האי:

צריך שחברי הוועדה ידעו כמה מדובר. על כן אני מציע להניח את החומר הזה בפני חברי

הוועדה.

היו"ר מ. אונא:

אם מבחינה פורמלית אין אכרות שהועדה תהא בענין זה, אין צורך להניח את החומר בפני

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
27.8.52
פגישה בקשר לחוק האזרחות.

ח. רובין

ברור שאי-אפשר להחליט על ק מלי הנדע
במה מדובר. אי הדבר הועבר לוועדה על-ידי
הכנסת, עלינו לדעת מה זה. ועלונים צריכים לקבל תשובה מהענין הועבר
לוועדה, ואחרי עיון בחומר יקבלו תשובה.

ז. ורדי

ועדת החוקה הינה יכולה לדון בכל הפניות
האלה לפני שנקבל החוק בכנסת. משתקבל
החוק, ועדת החוקה אינה כתובה בענין זה. יש ועדה לפניות הציבור, וצריך
להסנות את התומר אליה. במידה שיש צורך באינצואטיבה לסינוי החוק, צריכים
הפניות לפנות אל חברי הכנסת על מנת שיציעו סינויי כזה.

ה. רובין

גם אני הייתי בדעה שאין זה נוגע לוועדתנו,
אבל הענין הועבר אלינו על-ידי מזכירות הכנסת
ולא יחד על-ידי הפונים. לכן הייתי מוכנה להביא את הדבר בפני הוועדה.

ד. בר-רב-האי

ביחודו של דבר אני בדעה חבר הכנסת ורדי
אבל גם כזו להציע למסקנה זו עלי לראות
את החומר.

י. רובין

לולא הסגרה הייתי מקבל את הצעת בר-רב-האי
אבל אין טעם להסגרות את הדבר חדשים על מנ
להסות אחר-ק כי אין אנחנו הכתובת המתאימה. זה יאה יותר לאדמיניסטרציה
מאשר למחוקק.

הוחלט: להחזיר את החומר למזכירות הכנסת מתוך שאינו

סייך לוועדה, בהמלצה להשיגרו לוועדה לפניות הציבור.

ה. רובין

הוסמעו כאן כמה פעמים הערות בקשר לבחי-
הדין הרבניים. אולי יטכיומו חברי הוועדה
לפנות לסר הדתות בבקשה להמוע טקירה על ענין בחי-הדין הרבניים אחרי
הפגרה?

הוחלט:

לקבל את הצעת היו"ר לפנות אל סר הדתות בבקשה
לסמוע אחרי הפגרה טקירה על בחי-הדין הרבניים.

היעדר ננעלו בטעה 11.10.